

Bài 3

BIẾT BÀY TỎ Ý KIẾN

I - MỤC TIÊU

Học xong bài này, HS có khả năng :

1. Nhận thức được các em có quyền có ý kiến, có quyền trình bày ý kiến của mình về những vấn đề có liên quan đến trẻ em.
2. Biết thực hiện quyền tham gia ý kiến của mình trong cuộc sống ở gia đình, nhà trường.
3. Biết tôn trọng ý kiến của những người khác.

II - TÀI LIỆU VÀ PHƯƠNG TIỆN

- SGK Đạo đức 4.
- Một vài bức tranh hoặc đồ vật dùng cho hoạt động khởi động.
- Mỗi HS chuẩn bị 3 tấm bìa nhỏ màu đỏ, xanh và trắng.
- Một chiếc micro không dây để chơi trò chơi phóng viên (nếu có).
- Một số đồ dùng để hoá trang diễn tiểu phẩm.

III - CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CHỦ YẾU

Tiết 1

Khởi động : Trò chơi "Diễn tả"

1. Cách chơi : GV chia HS thành 4 – 6 nhóm và giao cho mỗi nhóm một đồ vật hoặc một bức tranh. Mỗi nhóm ngồi thành một vòng tròn và lần lượt từng người trong nhóm vừa cầm đồ vật hoặc bức tranh quan sát, vừa nêu nhận xét của mình về đồ vật, bức tranh đó.
2. Thảo luận : Ý kiến của cả nhóm về đồ vật, bức tranh có giống nhau không ?
3. GV kết luận : Mỗi người có thể có ý kiến, nhận xét khác nhau về cùng một đồ vật, bức tranh.

Hoạt động 1 : Thảo luận nhóm (câu 1 và 2 trang 9, SGK)

1. GV chia HS thành các nhóm nhỏ và giao nhiệm vụ cho mỗi nhóm thảo luận về một tình huống trong phần đặt vấn đề của SGK.

2. HS thảo luận nhóm.

3. Đại diện từng nhóm trình bày. Các nhóm khác nhận xét, bổ sung.

4. Thảo luận lớp : Điều gì sẽ xảy ra nếu em không được bày tỏ ý kiến về những việc có liên quan đến bản thân em, đến lớp em ? (câu hỏi 2)

5. GV kết luận :

– Trong mọi tình huống, em nên nói rõ để mọi người xung quanh hiểu về khả năng, nhu cầu, mong muốn, ý kiến của em. Điều đó có lợi cho em và cho tất cả mọi người. Nếu em không bày tỏ ý kiến của mình, mọi người có thể sẽ không hiểu và đưa ra những quyết định không phù hợp với nhu cầu, mong muốn của em nói riêng và của trẻ em nói chung.

– Mỗi người, mỗi trẻ em có quyền có ý kiến riêng và cần bày tỏ ý kiến của mình.

Hoạt động 2 : Thảo luận theo nhóm đôi (bài tập 1, SGK)

1. GV nêu yêu cầu bài tập.

2. HS thảo luận theo nhóm đôi.

3. Một số nhóm trình bày kết quả. Các nhóm khác nhận xét, bổ sung.

4. GV kết luận : Việc làm của bạn Dung là đúng, vì bạn đã biết bày tỏ mong muốn, nguyện vọng của mình. Còn việc làm của các bạn Hồng và Khánh là không đúng.

Hoạt động 3 : Bày tỏ ý kiến (bài tập 2, SGK)

1. GV phổ biến cho HS cách bày tỏ thái độ thông qua các tấm bìa màu :

– Màu đỏ : Biểu lộ thái độ tán thành.

– Màu xanh : Biểu lộ thái độ phản đối.

– Màu trắng : Biểu lộ thái độ phân vân, lưỡng lự.

2. GV lần lượt nêu từng ý kiến trong bài tập 2. HS biểu lộ thái độ theo cách đã quy ước.

3. GV yêu cầu HS giải thích lí do.

4. Thảo luận chung cả lớp.

5. GV kết luận : Các ý kiến (a), (b), (c), (d) là đúng. Ý kiến (đ) là sai vì chỉ có những mong muốn thực sự có lợi cho sự phát triển của chính các em và phù hợp với hoàn cảnh thực tế của gia đình, của đất nước mới cần được thực hiện.

* GV yêu cầu 1 – 2 HS đọc phần *Ghi nhớ* trong SGK.

Hoạt động tiếp nối

– Thực hiện yêu cầu bài tập 4, SGK.

– Một số HS tập tiểu phẩm *Một buổi tối trong gia đình bạn Hoa*.

Tiết 2

Hoạt động 1 : Tiểu phẩm *Một buổi tối trong gia đình bạn Hoa*

1. HS xem tiểu phẩm do một số bạn trong lớp đóng.

Các nhân vật : Hoa, bố Hoa, mẹ Hoa

Nội dung : *Cảnh buổi tối trong gia đình bạn Hoa*

Mẹ Hoa (vẻ mệt mỏi nói với bố Hoa) :

– *Bố nó này, tôi thấy hoàn cảnh nhà mình ngày càng khó khăn. Ông với tôi đều đã già yếu, năm nay thằng Tuấn lại thi đậu đại học, tôi thấy lo lắng. Hay là cho con Hoa nghỉ học ở nhà giúp tôi làm bánh rán ?*

Bố Hoa (xua tay) :

– *Không được đâu, việc học của chúng nó là quan trọng. Dù khó khăn đến đâu cũng phải cố gắng cho các con đi học, bà ạ !*

Mẹ Hoa :

– *Nhưng cứ thế này thì làm sao đủ tiền chi tiêu hàng tháng. Lương hưu của ông liệu có đủ cho cả nhà ăn không ?*

Bố Hoa dẫu dụi :

– *Đấy là ý của tôi, còn bà muốn cho nó nghỉ học ở nhà thì bà cũng phải hỏi xem ý nó như thế nào chứ !*

Mẹ Hoa gắt :

– *Việc gì phải hỏi. Mình là bố mẹ nó, mình có quyền quyết định, nó phải nghe theo chứ !*

Bố Hoa lắc đầu :

– Không được đâu, bố mẹ cũng cần phải lắng nghe, tôn trọng ý kiến của con chứ !

Mẹ Hoa :

– Thôi được, tôi sẽ hỏi ý kiến nó.

Mẹ Hoa quay vào phía nhà trong gọi :

– Hoa ơi, ra mẹ bảo.

Hoa (từ nhà trong chạy ra) :

– Mẹ bảo con gì ạ ?

Mẹ Hoa :

– Hoa ơi, mẹ có chuyện này muốn nói với con. Hoàn cảnh nhà mình ngày càng khó khăn. Anh con lại sắp đi học xa, rất tốn kém. Mẹ muốn con nghỉ học ở nhà giúp mẹ làm bánh bán thêm, con nghĩ sao ?

Hoa phụng phịu :

– Mẹ ơi, con muốn được đi học cơ, bỏ học ở nhà buồn lắm ! Các bạn con quanh đây chúng nó đều đi học cả mà mẹ.

Mẹ Hoa thở dài :

– Thế thì dào đâu ra gạo ăn để đi học.

Hoa suy nghĩ một lát rồi nói :

– Nếu nhà ta khó khăn thì con đi học một buổi, còn một buổi con phụ giúp mẹ làm bánh, được không mẹ ?

Mẹ Hoa băn khoăn :

– Nhưng như thế mẹ sợ con vất vả quá !

Hoa cười :

– Không sao đâu, con làm được mà mẹ.

Bố Hoa :

– Ý kiến con nó đúng đấy. Tôi tán thành. Bà cũng nên đồng ý như thế đi.

Mẹ Hoa :

– Thôi được, tôi đồng ý.

Hoa cười sung sướng :

– Con cảm ơn bố mẹ, con hứa sẽ học chăm hơn.

2. HS thảo luận :

- Em có nhận xét gì về ý kiến của mẹ Hoa, bố Hoa về việc học tập của Hoa ?
- Hoa đã có ý kiến giúp đỡ gia đình như thế nào ? Ý kiến của bạn Hoa có phù hợp không ?
- Nếu là bạn Hoa, em sẽ giải quyết như thế nào ?

3. GV kết luận : Mỗi gia đình có những vấn đề, những khó khăn riêng. Là con cái, các em nên cùng bố mẹ tìm cách giải quyết, tháo gỡ, nhất là về những vấn đề có liên quan đến các em. Ý kiến các em sẽ được bố mẹ lắng nghe và tôn trọng. Đồng thời các em cũng cần phải biết bày tỏ ý kiến một cách rõ ràng, lễ độ.

Hoạt động 2 : Trò chơi "Phóng viên"

Cách chơi : Một số HS xung phong đóng vai phóng viên và phỏng vấn các bạn trong lớp theo những câu hỏi trong bài tập 3, SGK hoặc các câu hỏi sau :

- Bạn hãy giới thiệu một bài hát, bài thơ mà bạn ưa thích.
- Bạn hãy kể về một truyện mà bạn thích.
- Người mà bạn yêu quý nhất là ai ?
- Sở thích của bạn hiện nay là gì ?
- Điều bạn quan tâm nhất hiện nay là gì ?

GV kết luận : Mỗi người đều có quyền có những suy nghĩ riêng và có quyền bày tỏ ý kiến của mình.

Hoạt động 3 : HS kể chuyện hoặc trình bày tiểu phẩm (bài tập 4, SGK)

Kết luận chung

- Trẻ em có quyền có ý kiến và trình bày ý kiến về những vấn đề có liên quan đến trẻ em.
- Ý kiến của trẻ em cần được tôn trọng. Tuy nhiên không phải ý kiến nào của trẻ em cũng phải được thực hiện mà chỉ có những ý kiến phù hợp với điều kiện hoàn cảnh của gia đình, của đất nước và có lợi cho sự phát triển của trẻ em.
- Trẻ em cũng cần biết lắng nghe và tôn trọng ý kiến của người khác.

Hoạt động tiếp nối

1. HS thảo luận nhóm về các vấn đề cần giải quyết của tổ, của lớp, của trường.
2. Tham gia ý kiến với cha mẹ, anh chị về những vấn đề có liên quan đến bản thân em, đến gia đình em.